

Suvestinė redakcija nuo 2004-01-28 iki 2006-02-09

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2002, Nr. [20-790](#), i. k. 102101KISAK0000V-26

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLIERIUS
Į S A K Y M A S
DĖL VALSTYBINIO AUDITO REIKALAVIMŲ PATVIRTINIMO

2002 m. vasario 21 d. Nr. V-26
Vilnius

Vadovaudamasis naujos redakcijos Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymo (Žin., 2001, Nr. [112-4070](#)) 13 straipsniu:

1. T v i r t i n u Valstybinio audito reikalavimus (pridedama).
2. N u s t a t a u, kad Valstybinio audito reikalavimai įsigalioja nuo 2002 m. kovo 1 d.

VALSTYBĖS KONTROLIERIUS

JONAS LIAUČIUS

PATVIRTINTA

Valstybės kontrolieriaus 2002 m. vasario 21 d.
įsakymu Nr. V-26

(Valstybės kontrolieriaus 2004 m. sausio 20 d.
įsakymo Nr. V-12 redakcija)

VALSTYBINIO AUDITO REIKALAVIMAI**I. BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Valstybinio audito reikalavimai (toliau – Reikalavimai) reglamentuoja valstybinio audito bendrąsias nuostatas, Valstybės kontrolės pareigūnų (toliau – auditoriai) atliekamą valstybinį auditą (toliau – auditas) bei santykius su audituojamu objektu.

2. Valstybinio audito reikalavimai parengti vadovaujantis Valstybės kontrolės įstatymu, Vietos savivaldos įstatymu, Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos INTOSAI standartais bei Auditorių rūmų parengtais Nacionaliniais audito standartais.

3. Valstybės kontrolė prižiūrėdama, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas, atlieka išorės auditą.

4. Vadovaudamasi Valstybės kontrolės įstatymu Valstybės kontrolė audituoja:

4.1. valstybės biudžeto vykdymą, valstybės piniginių išteklių naudojimą, valstybės turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo; Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto vykdymą; Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto vykdymą; atitinkamas lėšų valdymo institucijas ir paramos gavėjus, kaip naudojamos Lietuvos Respublikoje gautos Europos Sąjungos lėšos ir kaip vykdomos programos, kuriose dalyvauja Lietuva;

4.2. valstybės biudžeto lėšų, skiriamų savivaldybių biudžetams, naudojimą; savivaldybių turto valdymą, naudojimą bei disponavimą juo pagal valstybinio audito mastą, nustatytą Valstybės kontrolės įstatymu;

4.3. Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, Lietuvos Respublikos bei Europos Sąjungos teisės aktų nustatyta tvarka Lietuvos Respublikoje gaunamą Europos Sąjungos finansinę paramą ir teikia atitinkamoms institucijoms auditų dokumentus.

5. Atliekant Europos Sąjungos finansinės paramos auditą šie Reikalavimai taikomi tiek, kiek šio audito nereglamentuoja Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktų nuostatos, reglamentuojančios privalomą Europos Sąjungos finansinės paramos išorės auditą.

6. Atliekant auditą kartu su kitų valstybių aukščiausiosiomis audito institucijomis šie Reikalavimai taikomi tiek, kiek Valstybės kontrolė nėra įsipareigojusi taikyti aukščiausiųjų audito institucijų tarpusavio susitarimų nuostatų dėl konkretaus audito.

7. Valstybės kontrolė rengia savivaldybių kontrolieriams (kontrolierių tarnyboms) audito metodikas bei valstybės kontrolieriaus nustatyta tvarka vykdo savivaldybių kontrolierių tarnybų atliekamo audito išorinę peržiūrą.

8. Savivaldybės kontrolierius (kontrolieriaus tarnyba) prižiūrėdamas (-a), ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas savivaldybės turtas, kaip vykdomas savivaldybės biudžetas, atlieka išorės auditą.

9. Savivaldybės kontrolierius (kontrolieriaus tarnyba), atlikdamas auditą, vadovaujasi šiais Reikalavimais ir Valstybės kontrolės parengtomis metodikomis.

II. VALSTYBINIO AUDITO REIKALAVIMAI**1 reikalavimas. Pagrindinės valstybinio audito nuostatos**

Šiuo reikalavimu reglamentuojamos pagrindinės valstybinio audito nuostatos.

10. Valstybės kontrolė atlieka finansinį ir veiklos auditą.

11. Audito mastas nustatytas Valstybės kontrolės įstatymu.

12. Valstybės kontrolės rengiamos metodikos paaškina šiuos Reikalavimus ir padeda auditoriams taikyti juos audito metu.

13. Auditas grindžiamas šiais principais:

13.1. tarptautinių ir nacionalinių audito standartų pritaikomumo;

13.2. profesionalumo;

13.3. nuomonės nepriklausomumo;

13.4. viešojo atskaitingumo;

13.5. audituojamo subjekto atsakomybės;

13.6. nuoseklaus apskaitos standartų taikymo;

13.7. vidaus kontrolės;

13.8. duomenų prieinamumo;

13.9. audito metodų tobulinimo;

13.10. viešųjų ir privačių interesų konflikto vengimo.

14. Auditorių ir audituojamų subjektų teises ir pareigas nustato Valstybės kontrolės įstatymas, šie Reikalavimai ir kiti teisės aktai.

15. Auditoriai, atliekantys auditą, Valstybės kontrolės įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka atsako už šių Reikalavimų ir Valstybės kontrolės pareigūnų tarnybinės etikos kodekso reikalavimų laikymąsi.

2 reikalavimas. Planavimas

Šis reikalavimas reglamentuoja pagrindines audito planavimo nuostatas.

16. Valstybės kontrolės kompetencija įgyvendinama planavimu.

17. Planavimu siekiama, kad kiekvienas auditas būtų atliktas laiku, taupiai, efektyviai ir veiksmingai.

18. Valstybės kontrolė audito strategijai įgyvendinti kasmet nustato valstybinio audito mastą valstybinio audito programose.

19. Valstybinio audito programas tvirtina ir tikslina valstybės kontrolierius.

20. Rengiant valstybinio audito programas aktyviai bendradarbiauja atskiri Valstybės kontrolės struktūriniai padaliniai.

21. Konkretus auditas atliekamas išdavus pavedimą valstybės kontrolieriaus nustatyta tvarka.

22. Finansinio ir veiklos audito planavimas reglamentuojamas šių Reikalavimų 3 ir 4 reikalavimuose.

3 reikalavimas. Finansinis auditas

Šis reikalavimas reglamentuoja pagrindines nuostatas dėl finansinio audito tikslo, masto, audito atlikimo.

23. Finansinio audito tikslas yra įvertinti audituojamo subjekto vidaus kontrolę, įskaitant finansų valdymą, audituojamo subjekto turto (valstybės ar savivaldybės) valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę dėl finansinių ir kitų ataskaitų tikrumo ir teisingumo.

24. Finansinis auditas apima:

24.1. įvykusių ir finansinėse ataskaitose parodytų ūkinių operacijų vertinimą ir nuomonės dėl finansinių ataskaitų pareiškimą;

24.2. biudžeto formavimo ir vykdymo proceso, vidaus kontrolės, finansų valdymo, apskaitos sistemos tyrimą, audituojamo subjekto sudarytų sutarčių ir sprendimų, susijusių su turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, teisėtumo vertinimą.

Gali būti atliekamas ir ribotos apimties finansinis auditas, apimantis kai kurias ataskaitas, finansų valdymo ar vidaus kontrolės tyrimą, ar kitą.

25. Auditas paprastai pradedamas finansiniais ataskaitiniais metais.

26. Atliekant finansinį auditą būtina įsitikinti, ar nenusižengiama įstatymams ir kitiems teisės aktams valdant, naudojant valstybės bei savivaldybės turtą ar disponuojant juo, naudojant valstybės bei savivaldybės biudžeto lėšas. Auditorius parengia audito procedūras, kurios leistų

surasti klaidas, teisės aktų pažeidimus, galinčius turėti tiesioginį ir reikšmingą poveikį finansinei atskaitomybei.

27. Planavimas apima duomenų apie audituojamą subjektą rinkimą, apskaitos sistemos, vidaus kontrolės tyrimą.

28. Planavimas turi užtikrinti, kad svarbiausioms audito sritims bus skiriamas tinkamas dėmesys, parengta tinkama audito strategija ir darbas atliktas nustatytu laiku.

29. Planuodamas auditą auditorius turi atsižvelgti į audituojamo subjekto veiklos ypatumus, finansinius rodiklius, taikomą apskaitos politiką ir vidaus kontrolę. Įvertinti įgimtą ir kontrolės rizikas, nustatyti reikšmingumo lygius ir svarbiausias audito sritis.

30. Auditorius turi parengti ir sudaryti audito planą numatydamas audito mastą ir atlikimo eigą.

Plėtodamas audito planą auditorius turi parengti ir pateikti detalią audito programą ir joje nurodyti savarankiškas audito procedūras ir jų apimtį.

31. Audito planą ir audito programą tvirtina asmuo, išdavęs pavedimą.

32. Atsižvelgiant į audito metu nustatytus dalykus ir jų vertinimą, audito planas ir audito programa gali būti tikslinami.

33. Audito įrodymai audito metu surenkami atliekant kontrolės testus ir savarankiškas audito procedūras.

Kontrolės testais laikomos audito procedūros, kurios pateikia audito įrodymus apie apskaitos ir vidaus kontrolės veiksmingumą ir nuoseklumą.

Savarankiškoms audito procedūromis laikomos audito procedūros, kurios pateikia audito įrodymus ir kuriomis auditorius patikrina, ar finansinėje atskaitomybėje yra reikšmingų iškraipymų. Tai yra ūkinių operacijų ir buhalterinių sąskaitų likučių išsamios audito procedūros bei analitinės procedūros.

34. Kontrolės testams ir savarankiškoms audito procedūroms atlikti atrenkami audito pavyzdžiai.

35. Auditorius turi įvertinti, ar įrodymai, gauti iš kontrolės testų, pagrindžia kontrolės rizikos lygį, o įrodymai, gauti iš savarankiškų audito procedūrų, pagrindžia finansinės atskaitomybės tvirtinimus: baigtumą, tikrumą, įvertinimą, teisėtumą bei atskleidimą.

36. Baigtumas reiškia, kad buvo užregistruotos visos atitinkamo ataskaitinio laikotarpio ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai, balansiniai likučiai.

37. Tikrumas reiškia, kad atskaitomybės formose užregistruotos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai tikrai įvyko, o balanse yra nurodyti tik audituojamam subjektui priklausantys aktyvai ir pasyvai.

38. Įvertinimas reiškia, kad audituojamo subjekto aktyvas ir pasyvas užregistruoti tinkama verte.

39. Teisėtumas reiškia, kad ūkinės operacijos atliktos pagal įstatymų bei kitų teisės aktų reikalavimus.

40. Atskleidimas reiškia, kad ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai įregistruoti apskaitos registruose ir pateikti finansinėse ataskaitose pagal apskaitos principus ir taisykles.

41. Kontrolės testas ir savarankiška audito procedūra gali pateikti įrodymų daugiau nei apie vieną tvirtinimą.

42. Jei kontrolės testai suteikia pakankamai apskaitos ir vidaus kontrolės efektyvumo įrodymų, savarankiškų audito procedūrų apimtis gali būti mažesnė, tačiau minimalus jų kiekis turi būti atliktas.

43. Finansinio audito rezultatai įforminami audito ataskaita, nuomonė apie finansines ataskaitas pateikiama audito išvadoje.

44. Audito išvada turi būti parengta ir pateikta audituojamam subjektui per 80 kalendorinių dienų po to, kai audituojamas subjektas pateikė Finansų ministerijai metinę finansinę atskaitomybę, bet ne vėliau kaip birželio 1 d.

45. Audito išvadoje auditoriai gali pareikšti besąlyginę, sąlyginę, neigiamą nuomonę dėl finansinių ataskaitų arba atsisakyti ją pareikšti.

46. Besąlyginė nuomonė pareiškiama, kai auditoriai neturi reikšmingų pastabų dėl finansinių ataskaitų, apskaitos sistemos ir teisės aktų pažeidimų, kurie keistų auditorių nuomonę.

47. Sąlyginė nuomonė pareiškiama, kai auditoriai nustato teisės aktų pažeidimus ir/ar be tam tikrų pastabų negali pareikšti besąlyginės nuomonės.

48. Neigiama nuomonė pareiškiama, kai auditoriai nustato teisės aktų pažeidimus ir esmines klaidas, kurios daro reikšmingą įtaką audituojamo subjekto finansinėms ataskaitoms.

49. Auditoriai atsisako pareikšti nuomonę, kai audito metu negali gauti pakankamų, patikimų ir tinkamų įrodymų, taip pat ir tuo atveju, kai yra reikšmingų auditorių darbo apribojimų.

50. Audituojamas subjektas atsakingas už finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą, o auditoriai atsako už nuomonės apie finansines atskaitas suformavimą ir pareikšimą.

4 reikalavimas. Veiklos auditas

Šis reikalavimas reglamentuoja pagrindines nuostatas dėl veiklos audito tikslo, masto, audito atlikimo.

51. Veiklos audito tikslas yra įvertinti audituojamo subjekto viešąjį ir vidaus administravimą ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriu bei atskleisti veiklos tobulinimo galimybes.

52. Ekonomiškumas suprantamas kaip minimalus išteklių panaudojimas išlaikant nustatytą produkto ir/ar teikiamų paslaugų kokybę.

53. Efektyvumas suprantamas kaip santykis tarp pagaminto produkto ir/ar paslaugų apimties ir jiems panaudotų išteklių.

54. Rezultatyvumas suprantamas kaip tikslų pasiekimo lygis, taip pat kaip santykis tarp pasiekto efekto ir tikslams pasiekti panaudotų išteklių.

55. Konkrečiam auditui gali būti nustatomas tikslas įvertinti audituojamo subjekto veiklą vienu ar daugiau aspektų.

56. Subjekto veiklos ir teisės aktų nuostatų atitikimo vertinimas atliekamas tiek, kiek tai reikalinga veiklos audito tikslams pasiekti ir vykdomai veiklai įvertinti, t. y. auditorius, siekdamas audito tikslų, turi įvertinti, ar audituojama veikla vykdoma pagal teisės aktų reikalavimus.

57. Veiklos auditas apima:

57.1. veiklos ekonomiškumo (taupumo) vertinimą, lyginant su viešojo administravimo principais ir geriausia administravimo praktika;

57.2. finansinių, žmogiškųjų ir kitų išteklių panaudojimo efektyvumo auditą, įskaitant ir informacinių sistemų, veiklos vertinimo kriterijų (rodiklių) ir stebėsenos atlikimo nagrinėjimą, taip pat audituojamo subjekto atliktų veiksmų šalinant audito metu nustatytus trūkumus tyrimą ir kita, ką auditorius mano esant svarbu ir reikšminga siekiant pagerinti audituojamų subjektų veiklos efektyvumą;

57.3. rezultatyvumo (veiksmingumo) auditą, susijusį su audituojamų subjektų, jų vykdomų programų tikslų pasiekimo įvertinimu. Atliekant rezultatyvumo auditą paprastai vertinamas audituojamo subjekto pasiektas efektas, t. y. kokį poveikį visuomenei, mokesčių mokėtojams ar kitoms suinteresuotoms šalims padarė audituojamo subjekto veikla. Tokio audito metu taip pat gali būti nagrinėjama, kaip audituojamas subjektas stebi, analizuoja ir vertina, kokį poveikį išorei (už audituojamo subjekto ribų) padarė jo veikla.

58. Audito objektas yra audituojamo subjekto veikla ar atskiros jos dalys: strateginiai tikslai, planai, vykdomos programos ir pan.

59. Planavimą sudaro strateginis tyrimas ir audito planavimas.

60. Strateginis tyrimas apima auditoriams priskirtų veiklos sričių nuolatinį stebėjimą, duomenų rinkimą ir esamų bei galimų veiklos problemų nustatymą ir analizę.

61. Strateginio tyrimo rezultatai pateikiami auditoriaus parengtame darbo dokumente.

62. Audito planavimo etape parengiama išankstinio tyrimo ataskaita.

63. Išankstinio tyrimo ataskaitoje turi būti nurodytos išankstinio tyrimo atlikimo priežastys, tyrimo atlikimo metodai, tirtos veiklos sritys, nustatytos veiklos problemos. Motyvuotai pateikiama pasirinkta audito problema (pridedamas audito planas) arba siūlymas neatlikti pagrindinio audito.

64. Audito planas turi apimti audito tikslus, audito objektą, subjektą, pagrindines audito hipotezes ir/ar klausimus, į kuriuos reikia atsakyti norint pasiekti audito tikslus, audito mastą, audito

darbo metodus ir procedūras, audito organizavimą, audito laiko grafiką, audito kokybės kontrolės priemonės. Audito plane taip pat gali būti numatytas atitinkamų sričių specialistų (ekspertų) pasitelkimas, kitų auditorių atlikto darbo panaudojimas, vertinimo kriterijai ir laukiamas audito poveikis.

65. Auditorius surinktiems duomenims vertinti pasirenka vertinimo kriterijus atsižvelgdamas į audito tikslus ir audituojamą objektą, audituojamam subjektui nustatytus tikslus ir kitus kriterijus, kurie, auditoriaus nuomone, turi būti taikomi ir yra svarbūs šiuo atveju. Vertinimo kriterijai aptariami su audituojamu subjektu.

66. Audito planą tvirtina asmuo, išdavęs pavedimą.

67. Audito rezultatai įforminami audito ataskaita.

68. Po rekomendacijų pateikimo auditorius privalo domėtis audituojamo subjekto veiklos pokyčiais, stebėti, kaip vykdomos audito ataskaitoje pateiktos rekomendacijos bei šalinami nurodyti veiklos trūkumai.

69. Audituojamas subjektas ir/ar institucija, kuriai pagal atlikto audito rezultatus buvo pateiktos rekomendacijos, per Valstybės kontrolės nustatytą terminą, bet ne trumpesnę kaip 30 kalendorinių dienų, informuoja Valstybės kontrolę apie audito ataskaitoje pateiktą rekomendacijų įgyvendinimą ir pateikia tai patvirtinančius dokumentus. Informaciją apie audito ataskaitoje pateiktą rekomendacijų įgyvendinimo rezultatus auditorius pateikia darbo dokumente.

5 reikalavimas. Vidaus kontrolės ir rizikos vertinimas

Šiuo reikalavimu reglamentuojamas vidaus kontrolės vertinimas, rizikos rūšys, jų nustatymas bei ryšys su audito patikimumu.

70. Vidaus kontrolė yra audituojamo subjekto vadovo sukurta visų kontrolės rūšių sistema, kuria siekiama užtikrinti audituojamo subjekto veiklos teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą, rezultatyvumą ir skaidrumą, strateginių ir kitų veiklos planų įgyvendinimą, turto apsaugą, informacijos ir ataskaitų patikimumą ir išsamumą, sutartinių ir kitų įsipareigojimų tretiesiems asmenims laikymąsi bei su visa tuo susijusių rizikos veiksnių valdymą.

71. Audito rizika laikoma rizika, kad auditorius gali pateikti neteisingą nuomonę apie finansinėje atskaitomybėje esančius reikšmingus informacijos iškraipymus.

72. Įgimta rizika laikoma reikšmingų informacijos iškraipymų rizika, kuri atsiranda dėl ūkinės operacijos, ūkinio įvykio ar kitų vidaus ir išorės veiksnių prigimties ar pobūdžio.

73. Kontrolės rizika laikoma rizika, kad informacijos iškraipymai, kurie gali atsirasti sąskaitų likučiuose ar ūkinių operacijų grupėse ir būti reikšmingi patys savaime arba kartu su informacijos iškraipymais kitų sąskaitų likučiuose ar ūkinių operacijų grupėse, nebus laiku pastebėti ar pataisyti apskaitos sistemos ir vidaus kontrolės.

74. Finansiniam auditui nustatomas 95 procentų audito patikimumo lygis. Auditoriai reikšdami nuomonę turi būti 95 procentais tikri, kad finansinėje atskaitomybėje nėra reikšmingų klaidų ir neatitikimų.

75. Audito patikimumas turi būti gaunamas iš trijų šaltinių: įgimto, kontrolės ir savarankiško patikimumo.

76. Auditorius turi ištirti audituojamo subjekto veiklą, apskaitos sistemą ir vidaus kontrolę, nustatyti įgimtos ir kontrolės rizikos lygį tam, kad tinkamai suplanuotų savarankiškas procedūras, reikalingas sumažinti audito riziką iki priimtino 5 procentų lygio.

77. Vidaus kontrolę auditorius vertina dviem etapais: susipažįsta su vidaus kontrolės aplinka ir kontrolės procedūromis ir nustato, ar kontrolės procedūros yra veiksmingos ir veikė nuosekliai per visą audituojamą laikotarpį. Vertindamas vidaus kontrolę atskirose apskaitos srityse auditorius surenka informaciją, pagrindžiančią šiuos finansinės atskaitomybės tvirtinimus: baigtumą, tikrumą, įvertinimą, teisėtumą ir atskleidimą. Pagal atliktų testų rezultatus auditorius įvertina vidaus kontrolės patikimumo lygį.

78. Atliekant veiklos auditą tiriama ir vertinama vidaus kontrolė, padedanti audituojamam subjektui veikti ekonomiškai, efektyviai ir rezultatyviai.

79. Auditorius gali pasinaudoti vidaus auditoriaus atlikto darbo rezultatais, taip sumažindamas atliekamo darbo apimtį. Vidaus auditoriaus atliktas darbas panaudojamas

nusprendus, kad vidaus auditoriaus darbo rezultatai gali būti naudingi (tinkami) audito tikslams pasiekti, taip pat įsitikinus, kad jo naudojami darbo metodai yra tinkami, o padarytos išvados remiasi pakankamais, patikimais ir tinkamais įrodymais.

6 reikalavimas. Audito įrodymai

Šis reikalavimas reglamentuoja audito įrodymus, jiems keliamus reikalavimus, gavimo šaltinius bei procedūras.

80. Audito įrodymai yra dokumentuota informacija, kuria auditorius pagrindžia savo pastebėjimus, vertinimus, išvadas ir rekomendacijas.

81. Audito įrodymai turi būti pakankami, patikimi, tinkami ir racionalūs.

82. Pakankami audito įrodymai – kiekybės požiūriu užtenkama informacija audito tikslams pasiekti.

83. Patikimi audito įrodymai – tikra ir objektyvi informacija, kuri gaunama naudojant patikimus šaltinius ir metodus.

84. Tinkami audito įrodymai – informacija, kuri yra tinkama audito tikslams pasiekti.

85. Racionalūs audito įrodymai – informacija, gauta efektyviausiu būdu. Jos gavimo sąnaudos neturi viršyti teikiamos naudos.

86. Audito įrodymų šaltinis gali būti audituojamo subjekto ir/ar trečiosios šalies informacija.

87. Audito įrodymai gaunami taikant tokias audito procedūras: skaičiavimą (aritmetinių veiksmų atlikimą), patvirtinimą (informacijos patvirtinimą ar paneigimą), patikrinimą (dokumentų, turto ir kt.), stebėjimą (procesų, procedūrų ir kt.), paklausimą (klausimų pateikimą ir atsakymų į juos gavimą), analitines ir kitas procedūras.

7 reikalavimas. Audito atranka

Šis reikalavimas reglamentuoja audito atrankos naudojimą audito darbe, atrankos būdus ir etapus.

88. Audito atranka yra atrinkimas elementų, kurie geriausiai reprezentuoja visumą, arba audito procedūrų taikymas mažiau kaip 100 procentų tiriamos visumos, leidžiantis auditoriui įvertinti ir padaryti išvadas apie visumą.

89. Tiriamoji visuma yra išskirtų pagal tam tikrą požymį elementų visuma, iš kurios auditorius atranka pavyzdžius išvadoms pagrįsti.

90. Audito atranka gali būti atliekama kiekvienoje audito srityje.

91. Auditorius gali pasirinkti statistinį ir/ar nestatistinį būdą atrankai atlikti.

92. Audito atranka skirstoma į atrankos planavimo, pavyzdžių atrankos, jų tyrimo, gautų rezultatų įvertinimo etapus.

8 reikalavimas. Reikšmingumas

Šiuo reikalavimu reglamentuojamas reikšmingumas, jo nustatymas.

93. Reikšmingumas yra tam tikrų finansinės atskaitomybės ir/ar veiklos rezultatyvumui svarbių dalykų kiekybinė ir/ar kokybinė išraiška.

94. Informacija yra reikšminga, jei jos žinojimas gali paveikti audituojamo subjekto ataskaitų vartotojų nuomonę.

95. Auditorius planuodamas auditą privalo išnagrinėti įvairių duomenų ir faktų reikšmingumą ir sutelkti dėmesį į svarbiausias audito sritis.

96. Kiekybinį reikšmingumą lemia dalyko vertė. Auditorius reikšmingumo lygį pasirenka pats, atsižvelgdamas į tą vertę, kuri pagrįsčiausiai atspindi audituojamo subjekto veiklą.

97. Kokybinį reikšmingumą lemia dalyko kilmė, pobūdis ir turinys.

98. Finansiniame audite reikšmingumas vertinamas bendrai pagal finansinę atskaitomybę bei pagal atskirų sąskaitų likučius, ūkinių operacijų klases ir pan.

9 reikalavimas. Analitinės procedūros

Šis reikalavimas reglamentuoja analitines procedūras, jų naudojimo motyvus.

99. Analitinės procedūros yra reikšmingų rodiklių ir tendencijų analizė.

100. Analitinės procedūros gali būti naudojamos viso audito metu: susipažįstant su audituojamo subjekto veikla, apskaitos sistemomis, nustatant riziką, audito mastą, audito metodą, patvirtinant savo padarytas išvadas ar nuomonę ir pan.

101. Analitinės procedūros atliekamos naudojant įvairias jų rūšis ir metodus. Jų pasirinkimas priklauso nuo audito rūšies, masto, tikslų, turimos išankstinės informacijos apie audituojamą subjektą bei jo ypatybių.

102. Analitinės procedūros rūšį bei metodą renkasi pats auditorius atsižvelgdamas į turimą informaciją, savo žinias bei patyrimą.

10 reikalavimas. Darbo dokumentai

Šis reikalavimas reglamentuoja darbo dokumentų rengimą, įforminimą, tvarkymą ir saugojimą.

103. Auditoriaus darbas turi būti įforminamas darbo dokumentais.

104. Pagal surinktą ir gautą informaciją auditorius parengia darbo dokumentus.

105. Darbo dokumentai padeda planuoti ir atlikti auditą.

106. Darbo dokumentuose pateikta informacija turi būti pakankama, patikima ir tinkama audito tikslams pasiekti.

107. Auditorius, atsižvelgdamas į audito tikslus ir ypatybes, pats nustato darbo dokumentų turinį bei formą.

108. Darbo dokumentai įforminami pagal Valstybės kontrolės dokumentų rengimo ir įforminimo taisykles, tvarkomi ir saugomi pagal Valstybės kontrolės raštvedybos taisykles.

11 reikalavimas. Audito ataskaita ir išvada

Šis reikalavimas reglamentuoja reikalavimus audito ataskaitai ir audito išvadai.

109. Veiklos audito rezultatai įforminami audito ataskaita, o finansinio audito – audito ataskaita ir išvada.

110. Audito ataskaitoje turi būti nurodytas ataskaitos pavadinimas, data, numeris, pavedimo atlikti auditą duomenys, audito tikslai ir objektas (audituojamos sritys), bendra informacija apie audituojamą subjektą, audito metodai, faktai, išvados ir rekomendacijos. Audito ataskaitoje gali būti ir kita informacija, kurią, auditoriaus nuomone, reikia pateikti.

111. Audito ataskaitos turinys turi būti aiškus ir naudingas vartotojui. Ataskaitoje pateikiami faktai, išvados ir rekomendacijos turi būti pagrįsti pakankamais, patikimais, tinkamais ir racionaliais įrodymais.

112. Ataskaitos projektas derinamas su audituojamu subjektu (susirašinėjimų, susitikimų, darbo su atsakymais, komentarų teikimo ar kitais būdais).

113. Ataskaitą pasirašo pavedimą išdavęs asmuo bei audito grupės vadovas (auditorius).

114. Pasirašyta ataskaita teikiama audituojamam subjektui susipažinti. Audituojamo subjekto vadovas, finansinio audito atveju – ir vyriausiasis buhalteris, parašu patvirtina, kad susipažino su ataskaita, ir per 10 darbo dienų nuo gavimo dienos grąžina Valstybės kontrolei.

115. Audituojamas subjektas turi teisę kartu su audito ataskaita teikti pastabas dėl atlikto audito.

116. Audito išvadoje turi būti pavadinimas, data, adresatas, įžanginė, audito masto pastraipos, nuostata dėl audituojamo subjekto ir auditoriaus atsakomybės, dalyko pabrėžimo ir auditoriaus nuomonės pastraipos.

117. Audito išvadą pasirašo audito ataskaitą pasirašę asmenys.

118. Audito išvados ir audito ataskaitos įforminamos pagal Valstybės kontrolės dokumentų rengimo ir įforminimo taisykles ir Valstybės kontrolės raštvedybos taisykles.

12 reikalavimas. Atitinkamų sričių specialistų (ekspertų) pasitelkimas, išorės auditorių darbo panaudojimas

Šis reikalavimas reglamentuoja atitinkamų sričių specialistų (ekspertų) pasitelkimą bei išorės auditorių darbo panaudojimą.

119. Auditorius gali pasitelkti atitinkamų sričių specialistus (ekspertus), kai auditui atlikti reikalingos specialios žinios ir kompetencija.

120. Specialistai (ekspertai) pasitelkiami įvertinus jų žinias ir kompetenciją, nepriklausomumą nuo audituojamo subjekto, atliekamo darbo objektyvumą bei darbo metodų tinkamumą. Specialistai (ekspertai) pasitelkiami valstybės kontrolieriaus nustatyta tvarka.

121. Išorės auditoriaus atlikto darbo panaudojimo poreikį nustato auditoriai, kuriems pavesta atlikti auditą.

122. Išorės auditoriaus atliktas darbas panaudojamas nusprendus, kad išorės auditoriaus darbo rezultatai gali būti naudingi (tinkami) audito tikslams pasiekti, taip pat įsitikinus, kad jo naudojami darbo metodai yra tinkami, o padarytos išvados remiasi pakankamais, patikimais ir tinkamais įrodymais.

123. Auditoriai, pasinaudoję specialistų (ekspertų) ir/ar išorės auditorių atlikto darbo rezultatais, yra atsakingi už savo išvadų teisingumą.

13 reikalavimas. Audito kokybė

Šiuo reikalavimu reglamentuojami pagrindiniai audito kokybės valdymo principai.

124. Audito kokybės valdymas turi užtikrinti, kad auditas bus atliktas pagal šiuos Reikalavimus.

125. Audito kokybė vertinama institucijos ir atskiro audito lygiu.

126. Institucijos lygiu vertinama, kaip įgyvendinama audito kokybės kontrolės politika, ar auditas atliekamas pagal šiuos Reikalavimus.

127. Atskiro audito kokybės kontrolė vykdoma atliekant priežiūrą ir peržiūrą.

128. Priežiūra yra vadovavimo auditui dalis.

129. Peržiūros principas – valstybinio audito dokumentus peržiūri ne juos parengęs, o kitas asmuo.

130. Peržiūra yra vidinė ir išorinė.

131. Atliekant finansinį auditą vidinė peržiūra yra skirstoma į detaliąją ir bendrąją.

132. Detaliąją peržiūrą atlieka vadovaujantis auditui asmuo.

133. Bendrąją peržiūrą atlieka asmuo, išdavęs pavedimą atlikti auditą.

134. Veiklos audito vidinę peržiūrą atlieka asmuo, išdavęs pavedimą atlikti auditą, ir grupės vadovas.

135. Išorinė peržiūra atliekama pabaigus auditą ir ją atlieka asmenys, nedalyvavę peržiūrimo audito procese.

III. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

136. Audito išvadų ir rekomendacijų įgyvendinimui užtikrinti audito ataskaitos ir išvados teikiamos svarstyti Seimo Biudžeto ir finansų komiteto Audito pakomitečiui valstybės kontrolieriaus nustatyta tvarka.

137. Audito ataskaitos ir išvados skelbiamos specialiaame Valstybės kontrolės leidinyje. Visuomenė įstatymų nustatyta tvarka apie tai informuojama ir per kitas visuomenės informavimo priemones.

138. Reikalavimai aprobuojami Valstybės kontrolės taryboje ir tvirtinami valstybės kontrolieriaus įsakymu.

139. Reikalavimai keičiami ir papildomi pagal Valstybės kontrolės administracinių teisės aktų rengimo, derinimo, registravimo ir skelbimo tvarką.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolierius, Įsakymas

Nr. [V-12](#), 2003-01-21, Žin., 2003, Nr. 10-388 (2003-01-29), i. k. 103101KISAK0000V-12

Dėl Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002 m. vasario 21 d. įsakymo Nr. V-26 "Dėl Valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo" dalinio pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolierius, Įsakymas

Nr. [V-12](#), 2004-01-20, Žin., 2004, Nr. 14-440 (2004-01-27), i. k. 104101KISAK0000V-12

Dėl Valstybės kontrolieriaus 2002 m. vasario 21 d. įsakymo Nr. V-26 "Dėl Valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo" pakeitimo